

L'etern femení
de Llucieta Canyà

L'AUTOAJUDA SEGONS LLUCIETA CANYÀ

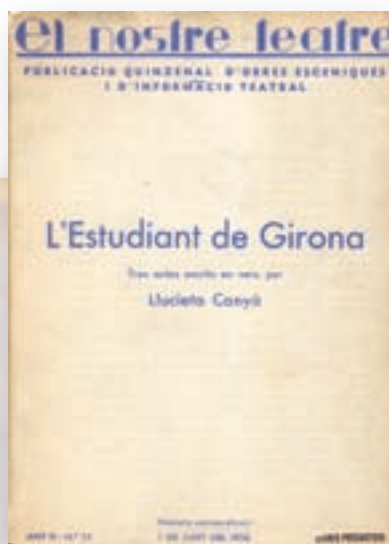
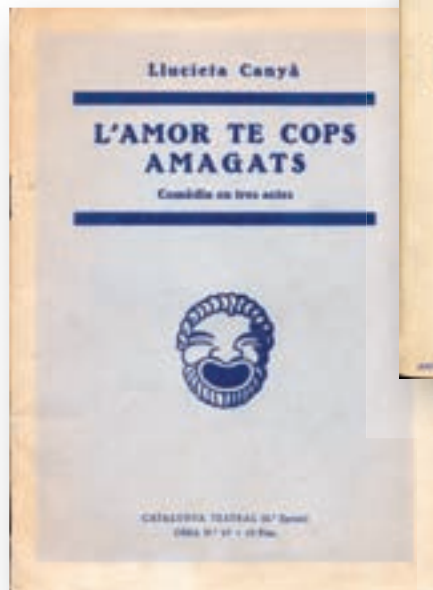
VICENÇ PAGÈS > TEXT

>> Llucieta Canyà
(la Bisbal, 1901 –
Barcelona, 1980).

Llegits avui dia, els llibres de Llucieta Canyà (la Bisbal, 1901 – Barcelona, 1980) ens poden semblar retrògrads. En canvi, quan van ser publicats eren la punta de llança d'un feminisme agosarat i alhora raonable. Llucieta Canyà va saber ser catòlica i alhora pionera: n'hi ha prou de recordar que va estudiar dret i magisteri, que va reivindicar el vot femení o que va ser de les primeres dones que van entrar a l'Ateneu Barcelonès. Va escriure la secció diària «Món femení» a *La Veu de Catalunya*, va entrevistar homes i dones rellevants, va pronunciar conferències abranda-des, va publicar poesies i comèdies, però és coneguda sobretot per *L'etern femení* (1933), adreçat a dones, i *L'etern masculí* (1957), un equivalent posterior adreçat als homes. Tots dos van ser prologats per Josep Maria de Sagarra.

FOTOS DE L'ARXIU HISTÒRIC I COMARCAL DE LA BISBAL D'EMPORDÀ,
REPRODUÏDES PER EDUARD PUNSET

Publicat durant la República, *L'etern femení* es pregunta quines són les característiques de la dona, i pot ser útil per aprofundir en el feminisme en anys de canvi. *L'etern masculí*, en canvi, va aparèixer durant l'etapa fosca del franquisme, abans de l'obertura relativa de Manuel Fraga Iribarne. En aquell context, després del deliri repressiu i abans de l'actual deliri antiautoritari, els postulats de Lluçietla Canyà són un model de seny i de sentit comú amants amb una murrieria molt bisbalenca. Avui dia, el subtítol *Orientacions, consells, esperances* ens dóna la pista: qualsevol llibreria el col·locaria a la secció d'autoajuda. A través d'una visió oberta del cristianisme, el llibre s'avança més de quaranta anys al que Sheree Conrad i Michael Milburn anomenaren *intel·ligència sexual*.

La primera part, «El noi», estableix uns conceptes elementals sobre la manca de límits que pocs pares deixarien de subscriure: «Les famílies que tenen fills aviciats i maleducats ja poden calçar-se les espadenyes quan els hagin de fer rutllar dreturers: bona feina se'ls girarà quan els tindran empio-

cats». La segona part, «El marit», subministra unes indicacions mínimes per mantenir la parella unida. Concedeix que els marits solen ser desordenats, alerta sobre el perill de les secretàries atractives i assegura: «Els marits nostres estan massa ben acostumats». En fi: si el noi ha de ser gentil, el marit ha de saber ser delicat. L'última part, «El pare», estableix la necessitat d'una figura paterna clara: «Cap fill, per tocassu que sigui, no desitja tenir un pare que hagi d'abandonar les plomes, i prefereix mil vegades rebre l'escàndol i el sermó positiu que no pas saber que té un pare que salta els marges i els rostolls, com les llagostes». Finalment, exposa tres maneres errònies de considerar la paternitat: el pare immoral, el pare pau i el pare pedaç.

Igualitarisme ponderat

Lluçietla Canyà proposa un igualitarisme ponderat: nega la presumpta superioritat dels homes; considera que la infidelitat hauria de ser igualment punible en els dos sexes –i no només en el femení, com establien les lleis de l'època–; lamenta que a un home que plora se li digui, pejorativament, «nena»; concedeix que la dona ha de lluitar contra el pare, el germà masculí, el promès i, finalment, el marit. A l'últim, es pregunta: «És que no mereixem que ens doneu la meitat de la llotja, en el teatre del món, després de tants anys i segles de no dir ni piu?».

Altres aspectes, en canvi, poden sobtar el lector, com ara l'alerta davant les minyones que aspiren a conquerir el cor dels fills dels senyors, o la defensa dels internats religiosos i de la implicació dels pares a l'hora de triar la parella dels fills «perquè l'economia és una ciència exacta, inexorable». Alhora, hi trobem una continuïtat de més de mig segle en qüestions ben actuals, com el desig de molts fills de ser independents sense renunciar a ser mantinguts pels pares, o bé la dèria per la motocicleta pròpia o pel tabac com a símbols d'adultesa.

A través d'una visió oberta del cristianisme, s'avança més de quaranta anys al que Sheree Conrad i Michael Milburn anomenaren *intel·ligència sexual*

Recursos precisos i convincents

A partir de les citacions que hem inclòs fins ara, el lector ja es pot fer càrrec de l'expressivitat verbal del llibre. Llucieta Canyà utilitza les tres persones del narrador: la primera quan es vol acostar al lector, la segona per increpar-lo i la tercera per exposar exemples. Els seus recursos orals són precisos, adequats i convincents. Inclou símls, frases fetes, comparacions, propostes, termes populars (*closca*, *pifiada*, *tururut*)... El to oscil·la entre la reflexió, l'exclamació, la interrogació i la classificació. L'agilitat del llibre també ve donada per la varietat compositiva, ja que inclou un diccionari, un decàleg, una exposició sinòptica, instruccions per escriure una carta d'amor –i per contestar-la, i per valorar la contesta– i citacions de Chesterton i de Concepción Arenal, així com uns dibuixos d'Anton Roca que recorden els que publicava Pere Coll al *TBO*. En definitiva, *L'etern masculí* té el màxim de vivacitat i el mínim de carrincloneria –formal i de contingut– que es podria esperar d'una obra d'aquesta època i d'aquestes característiques.

>> *Llucieta Canyà*
(a l'esquerra) i
Cèlia Darnaculleta.

Centrem-nos, per exemple, en l'expressivitat que l'autora aconsegueix de les comparacions amb els ocells. Les minyones són «rossinyols de celobert», els babaus cauen a les urpes del primer «estornell amb faldilles» que troben, hi ha qui és «sorrut com una òliba de campanar», o està «ensopit com un canari de gàbia». Conclusió comparativa: «Els nois, edat per edat, són sempre d'una badoqueria imponent, mentre que les noies aviat saben ronsejar i posar uns ulls de garsa manya que tendeixen». No és casual que Sagarra, en el pròleg, compari Llucieta Canyà amb una mallerenga quan recorda les seves virtuts: «Una criatura excepcional dintre les adorables criatures del nostre país, que sense prescindir –sinó ben al contrari– de totes les gràcies suggestives, picants, alades i entranyables, pròpies d'una noia com ella, afavorida pels déus, venia armada d'una profunda preocupació intel·

FOTOS DE L'ARXIU HISTÒRIC I COMARCAL DE LA BISBAL D'EMPORDÀ, REPRODUÏDES PER EDUARD PUNSET

lectual i d'una vocació insubornable d'escriptor autèntic».

El 1954 es publicà la sisena edició del seu llibre de més èxit, *L'etern femení* (títol que, diguem-ho ni que sigui a l'últim paràgraf, manllevà a Goethe). Tres anys després, el 1957, publicà *L'etern masculí* (reedit el 1997), del qual no es pot dir que sigui pioner, però sí que aconseguí, després de l'experiència col·lectiva de la guerra, i de l'experiència personal de la maternitat, connectar amb dignitat els anys trenta amb els anys cinquanta. Llucieta Canyà va saber ser, per segona vegada, psicòloga i sociòloga, pedagoga i directora espiritual. Escrit en un català més que convincent en aquell erm que eren els anys cinquanta, té el mèrit de simular la normalitat, que és una manera elegant de contribuir a assolir-la.

Vicenç Pagès Jordà és escriptor.

Escrit en un català més que convincent en aquell erm que eren els anys cinquanta, té el mèrit de simular la normalitat